

i forhållende till hur mycket man äter har också stor betydelse.» Dette er samfunnsmedisin uten kryss og B. Ledd, allergi, skader, infeksjoner, tannhelse, reproduktiv helse er også med. Barn og eldre blir dessuten omtalt i egne kapitler. Også arbeidsplassen, miljø og livsstil beskrives. Alt rett på sak, og gjennomarbeidet.

På bokens siste ti siste sider oppsummeres tendenser og ubesvarte spørsmål. Forventet levealder øker, helsen blir bedre, men ikke for alle og ikke i alle henseender. Andelen røykere går ned, alkoholforbruket går opp, men man ser ennå ikke en generell økning av alkoholrelatert dødelighet. Folk har mentale plager, men det er få tegn på at prevalensen av alvorlige psykiatriske sykdommer øker. Det blir færre selvmord, men flere mennesker med overvekt og med allergi. Det er stor forskjell på by og land, og det er store sosiale forskjeller. Men ulikt debatten i Norge ligger det ingen mystisk patogen kraft i «ulikhet» – ingen lik i ulikheten – man beskriver forskjellene og erklærer dem for uønsket.

Rapporten anbefales til alle som er opp-tatt av dagens samfunnsmedisin. Dessverre finnes det ikke liknende på norsk – i likhet med anmodningen i tilsvarende anmeldelse i 2001 oppfordres helsemyndighetene her til å vurdere om vi ikke burde komme etter.

Harald Siem

Internasjonalt arbeid
Sosial- og helsedirektoratet

Tynn lærebok i øyesykdommer

Peter Fahmy, Steffen Hamann, Michael Larsen, Anne Katrin Sjølie, red.

Praktisk oftalmologi

308 s, tab, ill. København: Gads Forlag, 2005.
Pris DKK 385
ISBN 87-12-04001-0

I mer enn 100 år har de nordiske land i praksis hatt én felles lærebok i øyesykdommer, nemlig *Nordisk lærebok i oftalmologi*. Denne boken har vært et samarbeid mellom toneangivende oftalmologer i de nordiske land, og de siste 20 år har redaktøren vært norsk.

Nå har det danske oftalmologiske miljø gitt ut sin egen lærebok, *Praktisk oftalmologi*. Det er 25 forfattere, flere av dem internasjonalt anerkjente eksperter, noe som gjenspeiler bredden i det danske fagmiljøet innen øyesykdommer. Boken har tre hoveddeler: En generell del, med basale prinsipper, dernest en systematisk gjennomgang av de ulike øyesykdommer, til sist et avsnitt

med symptomorientert oftalmologi. Hvert kapittel starter med en ingress der viktige hovedlinjer i det aktuelle kapitlet skisseres. Det er faktabokser i lysegrønt, og de viktigste «take-home-messages» finner man i bokser kantet i rødt. Et rikholdig bildemateriale og ikke minst noen utsøkte tegninger gjør boken visuelt meget tiltalende. Teksten er også gjennomgående meget velskrevet og lettlest.

Likevel: Den veies og finnes for lett som lærebok i øyesykdommer. I sitt forord skriver forfatterne at fordi de fleste leger kun kjøper én lærebok i øyesykdommer, stilles det store krav til en slik bok. Den skal dekke allmennpraktikerens behov for kunnskap om de vanlige tilstandene, men den skal også fungere som oppslagsbok. Dette er forfatterens ambisjoner, men nettopp her kommer den dessverre til kort i forhold til «storebror» *Nordisk lærebok i oftalmologi*. Med dette mener jeg at viktig informasjon mangler. Eksempler: Under generell del savner jeg informasjon om at øynenes refraksjonstilstand ikke er normalfordelt i befolkningen, men sannsynligvis et resultat av en interaksjon mellom de brytende medier og scleras lengdevekst, et bemerkelsesverdig fenomen som resulterer i at de aller fleste blir nær emmetrope (dvs. verken langsynt eller nærsynt). Likeledes leter jeg forgjeves etter en redegjørelse for fargesynets basis og fysiologi.

Når det gjelder gjennomgangen av øyesykdommer, er verken albinisme eller aniridi nevnt. Selv om disse ikke er blant de aller vanligste tilstander, burde de etter min mening hatt en selvsagt plass i en lærebok om øyesykdommer. Av undersøkelsesmetoder er relativt ny teknologi som OCT (optical coherence tomography) nevnt, mens en så grunnleggende og etablert undersøkelsesteknikk som ERG (elektroretinografi) ikke er omtalt i det hele tatt, verken i sammenheng med de progressive netthinne dystrofier (retinitis pigmentosa) eller i annen sammenheng.

Eksempellisten kunne gjøres lengre, men dette burde være tilstrekkelig til å fastslå at dette blir noe tynt som eneste lærebok i øyesykdommer for fremtidige leger.

Undertegnede undres noe på hvorfor man i dansk oftalmologi har valgt å bryte tradisjonen med en felles nordisk lærebok, spesielt da to av medforfatterne i den nye boken også er forfattere i *Nordisk lærebok i oftalmologi*. Den mest plausible forklaringen er vel ønsket om å kunne lese alle kapitlene på sitt eget språk. Dette er forståelig, men etter min mening fremstår den nordiske som en mye mer komplett lærebok i øyesykdommer, og den bør stadig være førstevalget for medisinstudenter i de skandinaviske land.

Olav Henrik Haugen

Øyeavdelingen
Haukeland Universitetssjukehus

Manuell medisin på dansk

Lars Remvig, Finn Johannsen, Jørgen Korsgaard, red.

Lærebog i manuelle teknikker

488 s, tab, ill. København: Munksgaard, 2004.
Pris DKK 528
ISBN 87-628-0221-6

De tre redaktørenes medforfattere er leger og fysioterapeuter som er spesielt interessert i og utdannet innen manuelle undersøkelses- og behandlingsteknikker. Målgruppen for boken er leger og fysioterapeuter interessert

i «muskuloskeletal medicin». Overført til norske forhold blir det leger som praktiserer fysikalsk medisin, fysioterapeuter med særlig interesse for spesifikke teknikker og kiropraktorer.

Det første kapitlet er en introduksjon til de ulike forståelsesmodellene innen området og spenner fra den rent biomekaniske til nevromuskulære modeller. Man går også noe inn på hvordan patologiske tilstander i viscera via sympatikus kan gi symptomer og feilfunksjon i bevegelsesapparatet. Redaktørene sier selv at validitet og reliabilitet innen dette kunnskapsområdet er dårlig undersøkt og at teorigrunnlaget er lite underbygd av sikker kunnskap. De kommer derfor med en «nåtidsrapport».

Hovedprinsipper for biomekaniske leddfeilfunksjoner i columna og ekstremiteter beskrives i egne kapitler, deretter kommer kapitler om de viktigste konseptene (MET – muskelenergitteknikk, Myofascial Release teknikk, McKenzie-konseptet, Maitland-teknikken og muskelkontrollkonseptet). I de siste fem kapitlene går man gjennom ulike kroppsregioner og viser på en fin måte i tekst og bilder ulike undersøkelser og behandlingsmetoder.

Klinisk undersøkelsesmetodikk er stadig i utvikling, og flere tester er undersøkt for reliabilitet og validitet de siste årene. Dette gir mye i forhold til hvilke tester som er nyttige i klinisk praksis. Smerteprovokasjonstester og funksjonelle tester blir stadig viktigere enn de spesifikke bevegelighets-testene. En lærebok som denne burde kanskje vært mer oppdatert på dette og referere til nyere studier på de ulike områdene samt fjerne noen av de gamle testene. Dette gjelder kanskje særlig ekstremitetsleddene og bekkenet.

Behandling gjennom generell trening og kognitive atferdsrettede tiltak er ikke nevnt, i boken legger man kun vekt på lokale forandringer som årsak til smerte og funksjonstap. Spesifikk kunnskap kan bli helsefiende, og dette er det særlig viktig